

TRGOVSKI LIST

Časopis za trgovino, industrijo in obrt

Marčnina za ozemlje SHS: letno 180 Din, za 1/2 leta 90 Din, za 1/4 leta 45 Din, mesečno 15 Din; za inozemstvo: 210 Din. — Plača in toži se v Ljubljani.

Uredništvo in upravnništvo je v Ljubljani v Gregorčičevi ulici št. 23. Dopisi se ne vračajo. — Številka pri poštni hranilnici v Ljubljani 11.955.

LETO XII.

Telefon št. 2552.

LJUBLJANA, v torek, dne 7. maja 1929.

Telefon št. 2552.

ŠTEV. 54.

Dr. Fran Windischer:

Premalo zanimanja za organizacije.

V obojnih organizacijah naših, obveznih in prostovoljnih, je več let opaziti, da zanimanje nazaduje in da naš trgovski stan, gospodarji kakor nameščenci, ne kažejo tiste gorečnosti za svoja stanovska zastopstva, ki je nepogrešno potrebna, ako v trdem trenju gospodarskih koristi hočeš doseči izboljšanje za svoj stan in se želiš na drugi strani braniti z uspehom. V obče se mi zdi, da ima tako naš slovenski trgovec kakor obrtnik premalo brige in skrbi za stvari in vprašanja, ki se tičejo trgovine in obrta v celoti. To mora zlo roditi in ovira dobro voljo tistih, katerim je zaupano vodstvo stanovskih organizacij. Opažati moreš celo, da se trgovci in obrtniki lažje ogrejejo za splošne naprave in ustanove, pa so za splošne namene in svrhe navadno vse bolj odprti rok nego za potrebe in naprave svojega stanu. Kakšna redkost je, da se trgovec ali obrtnik, ko mora na pot, ki jo mora iti ves svet, spomni v svoji poslednji volji dobrodelnih in občekoristnih naprav, ki so potrebne trgovskemu in obrtnemu stanu. V tem pogledu je pri Srbih popolnoma druga miselnost in o tem zgovorno pričajo številne ustanove, zapuščine in zadušbine. Kdaj doživimo pri nas v trgovskem ali obrtnem stanu omembe vrednega mecena, ki bo odmeril od svojega obilja izdatnejšo vsoto za namene in naprave lastnega stanu? Tudi naši zbori, naši sestanki, naši jour fixi, kateri naj bi bili zbirališče trgovskega in obrtniškega dela našega srednjega stanu, niso niti približno tako obiskovani, kakor bi bilo želeli. Na žalost tudi naš trgovski in obrtniški podmladek v tem pogledu ne kaže prave volje in potrebne resnosti, da krene na boljše pot.

Hitro se bližamo tridesetletnici obstoja našega društva, ki je po pravici dobilo ime matice naše trgovske organizacije. Od časov naše ustanovitve so se prilike bistveno predrugačile. Trgovina je v teh letih postala tako kakor obrtnija do malih izjem naša in je osamosvoja stanovska precej gotova. Zeleli pa bi, da naš narodni trgovski stan zadobi notranjo okrepitev in da množi in zbira svoje sile, pa da taki nabirki in prihranki pripomorejo do širjenja občnega blagostanja. Ponavljam, da je nam v Sloveniji živo potreba novih prilik za delo in zaslužek tako, da marljivi in deloljubni ljudje najdejo kruha in zaslužka doma. Blagostanje, to mora biti gospodarski vzor vsakega naroda, naj se širi in naj obširi vse veje in vejice našega rodu.

Novi stanovanjski zakon.

Po hudi borbi za in proti podaljšanju stanovanjske zaštite med hišnimi posestniki in najemniki je to vprašanje odločil novi stanovanjski zakon, ki je stopil v veljavo s 1. majem in bo veljal do 1. novembra 1929.

Trgovina, obrt in industrija v Sloveniji na nadaljevanju stanovanjske zaštite ni bila interesirana in se je izrekla proti podaljšanju. Saj je bil že po prejšnjem zakonu trgovec, obrtnik in industrijec nezaščiten in zaščitenega stanovanja sploh ni mogel dobiti.

Novi stanovanjski zakon pomeni znaten korak dalje k likvidaciji omejitve hišnih posestnikov v razpolaganju s stanovanji. Ker bo naše interese gotovo zanimalo, kaj v bistvu določa novi zakon, bodisi zato, ker so sami hišni lastniki, ali pa zato, ker pričakujejo od likvidacije stanovanjske zaštite pozitivne gradbenega gibanja in s tem tudi prilike gradbenega dela in prodaje gradbenega materiala, hočemo v naslednjem navesti glavne določbe.

Za kraje z manj kot 10.000 prebivalci ni nikake stanovanjske zaštite več. Za kraje z več prebivalci pa velja sledeče:

Pod zaščito spadajo samo stanovanja do največ treh sob, a še to stanovanje z eno sobo, če stanuje v njem rodbina najmanj 2 članov, stanovanje z 2 sobami, če stanuje v njem rodbina najmanj 3 članov, in stanovanje s 3 sobami, če stanuje v njem rodbina z najmanj 5 člani. Zaščiteni pa so v takih stanovanjih samo te-le najemniki: državni uradniki in slugi, častniki in podčastniki in njih vdove in rodbine, vpokojenci in njihove vdove in rodbine v vojni padlih, ročni delavci, če z rodbino vred ne zaslužijo mesečno 2500 Din. Izvzeti so uradniki in vpokojenci, ki imajo postranskega služka več kot 24.000 Din na leto ter uradnik 1., 2. in 3. skupine I. kat.

Zaščita torej ne velja za stanovanja z več kot 3 sobami. Trgovci, obrtniki, industrijci in zasebni uradniki sploh nimajo zaštite, tudi ne, če stanujejo v stanovanjih s 3 ali manj sobami.

Med sobe se ne štejejo: kuhinja, predsoba, jedilna shramba, poselska soba in kopalnica, ako je instalirana.

Rodbinski člani so sorodniki po rodu in svaštvu do drugega kolena in adoptiranci.

Najemnina za zaščitenega stanovanja se lahko zviša za 10% napram dosežani, odnosno dosežaj dopustni, ako ni dogovorjeno drugače. V najemnine ne spadajo: vodarina, taksa za smeti in čiščenje ulice, pomijavnice in dimnikov, kakor tudi ne prispevki, ki so določeni s posebnimi statuti.

Odpovedati se sme stanovanje, če ga potrebuje hišni lastnik zase ali za svoje oženjene otroke, če mora zgradbo podreti radi zidave nove, če najemnik ne plača dolžne najemnine v dveh mesecih, če kvari namenoma ali iz velike nemarnosti najete prostore, radi nemarnosti ali podpiranja nemarnosti v hiši, radi razaljenja časti ali telesne poškodbe hišnega gospodarja, razen če je to lastnik povzročil.

Nezaščiteni najemniki se morajo izseliti najdalje do 15. junija, ako jim je bilo odpovedano do 15. aprila 1929, sicer pa se izvrši odpoved po odredbah civilnega zakona (običajni odpovedni roki).

Spore rešuje okrajno sodišče v roku 1 meseca, pritožbe pa okrožno (deželno) sodišče v 14 dneh. Pritožba se mora vložiti v 8 dneh.

Izmere kock za tlakovanje.

Ministrstvo za zgradbe je svoječasno pozvalo gradbene direkcije, da mu poročajo, katere dimenzije kock, odnosno prizem se običajno uporabljajo za tlakovanje ulic po večjih mestih. Na podlagi zbranega gradiva je nato izdalo odlok z dne 20. marca 1924, št. 5795, s katerim predpisuje posebno tabelo o izmeri kock odnosno prizem ter naroča, da se je morajo držati vsa mesta, kadar tlakujejo ulice s kaldrimo. Ako bi se predpisanih običajnih dimenzij ne držala, jim ministrstvo ne bo odobrilo načrtov, ker bi bila specialna izdelava drugače dimenzioniranih kock odnosno prizem predraga. Tabela, ki se je morajo držati vsa večja mesta pri tlakovanju, je sledeča:

Velike kocke (prizme)		
Beograd	Zagreb	Ljubljana
18/12/15	15/60/15/6/15/6	18/4/18/4/18/4
21/14/15	18/4/18/4/13/—	27/6/18/4/18/4
24/16/14	18/4/18/4/18/4	18/4/18/4/14/46
— — —	— — —	27/6/18/4/14/46
Novi Sad	Sarajevo	Opomba
—	18/18/18	1 = 26/34mm
—	27/18/18	—
—	16/16/16	—
—	24/16/16	—
Male kocke		
Beograd	Zagreb	Ljubljana
8/8/10	7/9/7/9/7/9	6/10/6/10/6/10
10/10/12	—	6-7/6-7/6-7
— — —	—	7-8/7-8/7-8
Novi Sad	Sarajevo	Opomba
9/11/9/11/9/11	8/10/8/10/8/10	—
— — —	—	—

Prošnja poštne uprave za izpremembo predpisov glede pošiljanja vzorcev brez vrednosti.

Pri pošiljanju vzorcev brez vrednosti velja predpis, da mora biti ovitek tako prirejen, da je pošti dana možnost prepričati se, ali se v njem nahajajo v resnici vzorci brez vrednosti. Vzorec brez vrednosti se morejo predati pošti do 500 gramov težine kot pisemska pošta z oznako »Vzorec brez vrednosti«. Preko 500 gramov težine pa kot paketna pošta. Paketna pošta pa vzorec brez vrednosti ne pripozna več in radi tega zahteva, da je paket zapečaten, torej je s tem predpis o kontroli vsebine v tem trenutku brezpredmeten, čim je težina »vzorca brez vrednosti« presegla 500 gramov. V dobri veri, da sem vstregel predpisu, sem prinesel paket na pošto, kateri je bil težji od 500 gramov, — nezapečaten. Enkrat je bil paket sprejet, toda drugič se je zahtevalo, da paket zapečatim. Razume se, da mi je pamet zastala ob tej strogi zahtevi po izpolnitvi tega nelogičnega predpisa, to tembolj, ker nimam stanovanje ravno blizu pošte in je precejšna zamuda časa neizogibna. Naposled pa sem še oškodovan s tem, da moram plačati za pošiljatev »vzorca brez vrednosti«, ki tehta preko 500 gramov, ne samo pristojbino navadnega paketa, ki bi znašala v tem slučaju Din 10/50 in poleg tega še Din 5— za dostavo paketa — »vzorca brez vrednosti« — na naslovnika, kar bi mogel opraviti v slučaju, da mi je bilo mogoče vzorec razdeliti v dva jednaka dela, od katerih bi tehtal vsaki izpod 500 gramov, že za Din 5— in bila bi naslovniku v ravno isti težini vendar

Naš izvoz v prvem tromesečju.

V prvem tromesečju tekočega leta smo izvozili 882.400 ton (napram 969 tisoč 970 tonam v istem razdobju 1928 in 1.062.000 tonam v istem razdobju 1927) v vrednosti 1310.2 milijona Din (napram 1372.5, odnosno 1547.5 milijona Din). Napram izvozu v prvem tromesečju preteklih let je torej naš izvoz nazadoval, tako po količini kakor po vrednosti. To nazadovanje je v veliki meri posledica ostre zime, ki je začasno povzročila popoln zastoj v prometu. — Tudi letos je bil naš glavni izvozni predmet les. Naš izvoz gradbenega lesa je po količini nazadoval od 347.300 ton v prvem tromesečju 1928 na 282.300 ton v prvem tromesečju t. l., odnosno od 260.7 na 247.6 milijona Din. Zaradi višjih cen je razlika po vrednosti večja. Nasprotno pa se je izvoz drv dvignil od 108 tisoč 600 na 123.200 ton, odnosno od 21.2 na 27.7 milijona Din. Hrastovih pragov smo izvozili 515.200 komadov (lani 544.50), v vrednosti 26 milijonov dinarjev (27.3). Ponovno pa se je povečal izvoz izdelkov iz lesa, in sicer od 16.5 na 22.3 milijona dinarjev.

Pšenice smo v prvem tromesečju izvozili le 580 vagonov v vrednosti 14.9 milijona Din (lani je bil izvoz pšenice minimalen). Občutno pa je nazadoval izvoz jaje. V prvem tromesečju leta 1927 smo izvozili še 7400 ton jaje v vrednosti 127.4 milijona dinarjev, v prvem tromesečju pretečenega leta 6600 ton v vrednosti 129.6 milijona dinarjev, letos pa le 2600 ton v vrednosti 57.8 milijona dinarjev. Izvoz suhih češpelj je padel od 6400 na 1800 ton, odnosno od 31.4 na 10 milijonov dinarjev.

Prav občutno je zadnja leta nazadovanje izvoza živih svinj. V prvem tromesečju leta 1927 smo izvozili še 114.500 komadov živih svinj, za 121 milijonov dinarjev, v istem razdobju preteklega leta 78.000 komadov za

111. milijonov, letos pa le 41.700 komadov za 63 milijonov dinarjev. Izvoz goveje živine se je gibal na višini prejšnjih let ter je znašal 32.400 komadov v vrednosti 84 milijonov dinarjev. Tudi izvoz konj se ni bistveno spremenil; napram lani je nazadoval od 12.700 na 9400 komadov, vendar je bil za malenkost manjši kakor leta 1927. Izvoz svežega mesa se je nekoliko povečal, in sicer od 51.6 na 61.3 milijona dinarjev.

Izvoz industrijskih izdelkov se je razvijal v splošnem ugodno. Zaradi neugodne konjunktore se je predvsem povečal izvoz bakra na 4000 ton, odnosno 107 milijonov dinarjev, izvoz svinca pa je dosegel vrednost 11 milijonov dinarjev. Povečal se je tudi izvoz kalcijevega cianamida (na 39.4 milijona dinarjev) in izvoz cementa (na 35.8 milijona dinarjev).

VOLITEV PREDSEDNIŠTVA ZVEZE INDUSTRIJCEV.

Dne 2. maja t. l. se je vršila plenarna seja Odbora Zveze industrijcev. Svoje mesto v odboru sta iz nujnih osebnih razlogov odločila gospoda Ivan Avsenek in Franc Woschnagg. Odbor uvaža navedene razloge in kooptira gospoda Janka Jovan-a, upravnega svetnika Kranjske industrijske družbe in gospoda dr. Frana Windischerja, predsednika upravnega sveta Tvornice za dušik d. d., Ruše. Nato se vrši volitev predsedništva. Predsednikom se izvoli gospod Dragotin Hribar, podpredsednikom pa gospoda Janko Jovan in Avgust Praprotnik. Za člane načelstva se nadalje izvolijo gospodje: Fran Bonač, Anton Krejči, Josip Lenarčič, Jean B. Polak, ing. Anton Rudež, Rihard Skubec, dr. Karl baron Born, Peter Kozina, dr. Milan Vidmar.

le dostavljena in to pa brez vsake pristojbine.

Iz gori omenjenega sledi popolnoma jasno, da je, tako tarifa za vzorce brez vrednosti samo do 500 g neprijetno nastavljen, kakor tudi, da je za vzorce, kateri tehtajo nad 500 g, sploh nepojmljiva, kajti neštetokrat in po veliki večini so poslani vzorci brez vrednosti v teži nad 500 gramov mnogo manje vredni kot oni, kateri se pošiljajo v teži do 500 gramov, ako smem sploh reči, da imajo kako vrednost, kajti oni služijo le v trgovske posredovalne namene.

Ker je pisec teh vrst uverjen, da nočejo gospodje, kateri se trudijo z moderniziranjem poštnega prometa, na tak neumesten način škodovati trgovini, namreč ji hočejo v očigled že itak slabim časom le omogočiti hitrejše in cenejše poslovanje, prosim imenoma vsega trgovstva in obrti, da se po možnosti taki neumestni in neložni predpisi odpravijo in nadomestijo z uporabnejšimi. Kajti, ti predpisi niso samo neložni, temveč ignorirajo najopravičljivejše zahteve trgovine, ji povzročajo po nepotrebnem večjo zamudo časa na eni, na drugi strani pa ji povzročajo večje stroške, katerih trgovec v nobenem slučaju ne more naslovniku zaračunati, ako mu je bilo od naslovnika na podlagi poslanih vzorcev sploh dano kako naročilo. Sploh pa bi bili v zadnjem primeru odvisni stroški prenešeni le na drugega trgovca ali kako drugo osebo, katera se ima boriti v prav taki meri za svoj obstoj.

J. P.

POSLEDICA ZIME V POLJEDELSTVU.

Splošno se slišijo v naši državi tožbe o slabih posledicah letošnje izredno ostre zime za poljedelstvo. Če pa bolj natančno pogledamo, ni tako hudo, in vidimo, kakor zmeraj, da narava na eni strani nekaj škoduje, na drugi pa zopet koristi. Po mrazu in snegu povzročene prometne ovire so sicer povzročile škodo, ki je ni mogoče popraviti, a pod dobro oedejo je mogel bodoči pridelek lepo počiti. Tudi neka druga plat letošnje zime je dobra: poljska miš, ki je vsepošod tako škodovala, je vsled mraza popolnoma iztrebljena. Koruza je razmeroma slabo prezimila, kalilna zmožnost se giblje med 38 in 99%, kakršna je pač tega. Vinogradom je mraz zelo škodoval, in pravijo, da je uničenih 30 odstotkov. Tudi oreh je zelo trpel. Živina ima premalo krme. Itd. Splošni zaključek je, da ni tako hudo, kot smo se bali.

Pred uveljavljenjem trgovske pogodbe z Madžarsko.

Budimpeštanski dnevnik »Az Est« poroča, da je zunanji minister Walkó predložil parlamentu predlog za ratifikacijo nakaterih konvencij, sklenjenih z Jugoslavijo. Te konvencije so sicer same na sebi manjšega pomena, vendar pa pripisuje list njihovi predložitvi veliko politično važnost, ker bodo tvorile uvod za uveljavljenje madžarsko-jugoslovenske trgovske pogodbe. Dosedaj so bile trgovske zveze med Jugoslavijo in Madžarsko urejene samo z začasnimi konvencijami. Pred tremi leti je bila sicer sklenjena trgovska pogodba, katere ratifikacija pa se je neprestano zavlačevala. Jugoslavija je sedaj ratificirala to trgovsko pogodbo, pokazala pa se je potreba, da se nekatere njene določbe izpremeni, kar se je zgodilo s posebnimi konvencijami, ki so sedaj predložene madžarskemu parlamentu. Ni izključeno, da bo madžarski parlament zato ratificiral ob tej priliki tudi trgovsko pogodbo z Jugoslavijo. Ta ratifikacija bo pomembna zlasti za ureditev vprašanja železniške tarife na jugoslovenskih železnicah za prevoz blaga iz Madžarske v svobodno reško luko. »Az Est« pravi, da bo postala po ratifikaciji trgovske pogodbe ugodnejša atmosfera za rešitev tega vprašanja.

ALPINE MONTAN LETA 1928.

Poslovno poročilo družbe Alpine Montan navaja za produkcijsko leto 1928 sledeče podatke, v tisočih ton: premog 1072 (za 130 več kot v letu 1927), surova železna ruda 1913 (plus 328), surovo železo 458 (plus 28), jeklene klade 451 (plus 86), polfabrikati in valjano blago 350 (plus 61). Toka je dobila družba 965 mil. KW ur (74 mil. več kot v letu 1927).

ZELEZNICA DONAVA-SAVA-ADRIJA.

(Prej Južna železnica.) »Pesti Tiszde« piše, da more pokazati ta železnica za pretekla leta prav odlične zaključke. Po 26 letih se je sedaj drugič pripetilo, da so bili čisti dohodki tako veliki, da niso bile krite samo obresti, temveč da preostane tudi prav lep čisti dobiček. Skoraj gotovo bo porabila uprava to vsoto za zopetni nakup obligacij. Tudi razne družbine imobilije so dale lepe dohodke. 6. t. m. se je vsela v San Remo ob Rivieri zadnja seja upravnega

sveta, občni zbor se bo pa vršil 17. junija na Dunaju. Tedaj se bodo videli natančni zaključki in se bo tudi videlo, če se bodo vsaj nekoliko izpolnili upi delničarjev, ki že toliko časa čakajo na izplačilo vsaj majhne dividende.

Amerika in Rusija.

Kellogg, znan po paktu, ki je po njem imenovan, je priobčil obsirno študijo o razmerah med Rusijo in Zedinjenimi državami. V prvem delu govori o političnih odnosih, nato pa preide na gospodarsko plat in pravi: Glede trgovskih stikov med U. S. A. in Rusijo zasleduje Amerika politiko, da razvoju gospodarskih stikov med obema državama ne stavi nobenih ovir. Pripominjam, da delajo trdke in družbe, ki trgujejo z Rusijo, na svojo lastno odgovornost. Naš državni urad se je trudil, da je težkoče v trgovini reducirjal na minimum. Ameriški konzulati so dali ruskim podanikom zmeraj potrebna viza, pod pogojem seveda, da je bil pravi namen teh potovanj res gospodarski ter da ta potovanja niso bila v zvezi z mednarodnimi revolucionarnimi organizacijami boljševiškega režima. Ameriška vlada tudi ni ovirala financiranja teh kupcij ter ne prepoveduje, da se dovolijo pri izvozu ameriškega blaga potrebni dolgoročni krediti. Nasprotno pa ameriška vlada nikakor ni za to, da bi najela Rusija posojilo v Ameriki ali pa da bi se ameriški kredit uporabljal za podporo režima, ki ne priznava obveznosti Rusije napram Zedinjenim državam in napram ameriškim državljanom, kojih lastnino je Rusija konfiscirala. Razne ruske trgovske organizacije so ustanovile v Ameriki različna trgovska podjetja, in se je razvil precejšen trgovski promet, ki ga tukaj označamo:

Leto	Import iz Rusije	Eksport v Rusijo
	v dolarjih	
1922	28.547.000	27.315.000
1923	1.482.000	7.308.000
1924	8.080.000	41.949.000
1925	13.002.000	68.873.000
1926	14.122.000	19.735.000
1927 (10 mesecev)	8.885.000	85.812.000

Vidimo pri teh številkah velikanško kolebanje. Gre gor in dol. Nič ni stalnega. Leto 1923 je posebno slabo; višek boljševiške agitacije. V zadnjih treh letih je bil eksport blaga iz Zedinjenih držav v Rusijo večji kot eksport iz Anglije ali iz Nemčije. Vsak dan beremo o gospodarskem bližanju med obema velikanoma in bodočima vladarjema sveta.

IX. Ljubljanski mednarodni velesejem.

Varnostne naprave na strojih. Število težjih in smrtnih nezdod delavstva, zaposlenega pri raznih strojih, narašča od leta do leta. Pri preiskavah, ki jih v tem pogledu vrši deloma Okrožni in Osrednji urad, deloma pa Inšpekcija dela v Ljubljani in Mariboru, se največkrat ugotovi, da leži vzrok nezdodam v pomanjkljivosti varnostnih naprav, ki pri nekaterih strojih sploh manjkajo. Montaža varnostnih naprav, oziroma rekonstrukcija strojev, žag itd. povzroča delodajalcem mnogo stroškov, ki bi lahko odpadli, ako bi bili stroji, ki pridejo na trg, opremljeni z vsemi potrebnimi opazbami.

Pri nabavah strojev, žag in drugih naprav se delodajalci ne zavedajo, da marsikateri stroj itd. nima predpisanih varnostnih naprav in se potem silno jeze, zakaj se prodajajo in razstavljajo stroji, ki ne ustrezajo predpisom, vsled česar se jim naknadno povzroča visoke stroške za montažo predpisanih varnostnih naprav. Ti stroški bi bili odveč in nepotrební, ako bi stroje, predno pridejo v promet, pregledal kompetentni forum in ugotovil, da-li odgovarjajo varnostnim predpisom.

Zato bo stroje, žage in druge naprave, ki jih razstavijo razni producenti tu in inozemstva na letošnjem velesejmu v Ljubljani od 30. maja do 9. junija, pregledal inšpektor dela v Ljubljani, če so opremljeni s predpisanimi varnostnimi napravami, odnosno če odgovarjajo tožadnim predpisom. Tak pregled je v interesu kupovalcev razstavljenih strojev in v interesu delavstva, ki se ga bo pri teh strojih zaposlevalo. Število nezdod se bo brezdvomno zmanjšalo, kupovalci strojev pa bodo imeli sigurnost, da stroji odgovarjajo modernim zahtevam in da so opremljeni z vsemi potrebnimi varnostnimi napravami. Tako si bodo kupovalci tudi prihranili ogromne stroške za naknadno montažo sicer manjkajočih naprav. Pregled bo v korist narodnemu gospodarstvu v obče, ker bo gospodarstvu v marsikaterem slučaju ohranjena izvežbana in zdrava delovna sila.

Stroji, razstavljeni na velesejmu, bi dobili po pregledu tole označbo:

Opremljeni s potrebnimi varnostnimi napravami!

Inšpekcija dela v Ljubljani.

Tako bo interesantom omogočena najboljša izbira vsakovrstnih strojev.

Dr. Jurij Štempihar:

Tožiteljska varščina in naš meddržavni promet.

Naš vedno živahniji mednarodni promet spravlja na dan vprašanja, s katerimi se dosedaj nismo dosti bavili. Eno takih vprašanj, mogoče ne baš najvažnejše, zato pa temeljito zamotano, je vprašanje tožiteljske varščine.

Že v davnih dobah je moral položiti tožnik na zahtevo toženca varščino za pravdne stroške: cautio actoria, cautio pro expensis. Begosumni toženec pa je moral tožniku položiti cautio iudicatum solvi (Pollak, System des öst. Zivilprozessrechts str. 96; Fedozzi, il Diritto processuale civile internazionale, stran 103). Cautio iudicatum solvi v tem smislu danes ne pride več v poštev. Pač pa se rada poslužuje tega izraza še danes diplomacija v meddržavnih pogodbah (na primer napis k čl. 5. civilne pravomočne pogodbe z Bolgarijo, Sl. Nov. 1. avgusta 1924, št. 175-XXXVI.) in sicer za tisto varščino, ki zadene tožnika. Pravilni latinski izraz za tako varščino je »cautio actoria« ali »cautio pro expensis« (Meili, das internat. Zivilprozessrecht, str. 96). Vendar, kot rečeno, diplomacija se poslužuje izraza »cautio iudicatum solvi« in to je treba pri tolmačenju meddržavnih pogodb upoštevati.

Po § 406. avstr. splošnega sodnega reda iz leta 1781 je moral položiti varščino tožnik, ki v provinci pravdnega sodišča ni bil »kundbar sattsam bemittelt« (Walker, Streitfragen aus dem internat. Zivilprozessrecht, stran 66; Neumann, Kommentar IV. izd., str. 573). V tej do-

loži je praktična misel, na katero se še povrnemo. Po vzrocu splošnega sodnega reda sestavljajo »privremeni«, toda še vedno veljavni hrvatski civilni pravdni postopnik iz leta 1852 te varščine ni prevzel in je ne pozna. Ravnotako je ne predvideva bes.-herc. civilni pravdni postopnik iz leta 1883, ki je v marsikaterem oziru matica avstr. c. p. reda.

Avstrijski c. p. red se je, kot rečeno, glede varščine ločil od svojih prednikov in se je naslonil na nemški c. p. red. Določba § 110. nem. c. p. reda se glasi (po Reclamovi izdaji leta 1919): »1. Ausländer, welche als Kläger auftreten, haben dem Beklagten auf dessen Verlangen wegen Prozesskosten Sicherheit zu leisten. 2. Diese Verpflichtung tritt nicht ein: 1. wenn nach dem Gesetz des Staates, welchem der Kläger angehört, ein Deutscher in gleichem Falle zur Sicherheitsleistung nicht verpflichtet ist; 2. im Urkunden- und Wechselprozess; 3. bei Widerklagen; 4. bei Klagen, welche infolge einer öffentlichen Aufforderung angestellt werden; 5. bei Klagen aus Rechten, welche im Grundbuche eingetragen sind.«

Ogrski c. p. red iz l. 1911 je krajši in določa v § 124. (v prevodu ministrstva pravde): »Inozemski tužilac dužan je na zahtev tuženika, radi pokrića parbenog troška i pristojba za presudu dati kauciju izuzevši slučaj, da u onoj državi, čiji je gradjanin tužilac, u odgovarajućem slučaju ugarskog državljanina ne obvezuju, da položi kauciju. Izjava ministra pravde o tome obavezna je za sudove. Ova se izjava u slučaju sumnje ima službeno zatražiti.«

Po § 57. avstr. c. p. reda je delan

§ 159. predloga c. p. postopnika za kraljevino SHS, ki se sedaj glasi: »1. Ako nije državnim ugovorima drugo naredjeno, dužni su inostranci (sic!) na zahtevanje tuženika obezbediti parničke troške osim ako 1. po zakonima države, kojoj tužilac (sic!) pripada, državljani kraljevine SHS nisu obavezni davati obezbedjenje...«. Ostalo besedilo § 159. je točen prevod § 57. avstr. c. p. reda od točke 2. incl. pa do konca.

Vsebinsko § 57. c. p. reda se veže na najzametnejše serpentine mednarodnega civ. proc. prava in šele pri razmotiranju s tega vidika nam stopi vsa pestrost zadevnih določb pred oči. Tako zadenemo v § 57. na pojem vzajemnosti in obenem na vse njene oblike. Pojem vzajemnosti ni zakonito nikjer normiran, polastila sta se ga slovnost in sodstvo. Ako reasumiramo tozadevno ogromno slovnost in se oziramo pri tem samo na ustanovo tožiteljske varščine (in radi § 64:2 cpr. pravice revnih), dobimo naslednje osnovne poteze:

Vzajemnost prvotno ni nič drugega kot razmerje med dvema samostojnima pravnima subjektoma. To razmerje more biti tako, da postopanje in ukrepanje enega subjekta ni nujno v zvezi ali odvisno od postopanja in ukrepanja drugega subjekta. Italijani n. pr. ne zahtevajo od tujcev varščine in pripuščajo tujce k pravici revnih brez ozira na to, če se tudi tujčeva domovinska država tako obnaša napram Italijanom. Da osigurajo iste dobrote svojim rojakom v tujini, sklepajo z drugimi državami tozadevne pogodbe in sicer tudi s takimi državami, ki po svojem notranjem pravnem redu varščine niti ne poznajo, na

primer z Dansko. S tem vežejo zakonodajno instanco dotične države-pogodnice s sankcijami meddržavnega prava. Tako pojmovanje vzajemnosti je danes v meddržavnem prometu še izjema in vzajemnost pomeni večinoma, da je naše postopanje in ukrepanje v nujni zvezi, nujno odvisno od postopanja in ukrepanja dotične tuje države. Tako je tudi po naši zakonodaji, n. pr. § 33. o. d. z., kjer je v smislu takratnega nazivlja razumeti pod »bürgerliche Rechte und Verbindlichkeiten« tudi pravice in dolžnosti strank v civ. postopanju (Pollak, 1. c. str. 179). Naši, za tujca ugodni predpisi se ne uporabljajo, ako postopa tuj država »enako« ali vsaj približno enako. Ta »enako« ima lahko dvojen pomen: 1. mi postopamo s tujcem enako kot z domačinom s tem, da zahtevamo, da postopa tuj država z našinci tako kot s svojimi državljani, — ali pa 2. zahtevamo od tuje države, da postopa ona z našinci tako kot postopamo mi z njenimi državljani. Vzajemnost ad 1. se imenuje navadno »formelna vzajemnost«, ona ad 2. »materielna vzajemnost« (prim. Lapajne). Pri materielni vidimo, da vsiljuje tuji državi naše pravo (Walker, internat. Privatrecht, III. izdaja, str. 234). To ni nič drugega kot poseg v tujo suverenost. Zato je materielna vzajemnost izjema, se mora utesniti joče tolmačiti in se ne sme domnevati. Pravilo je formelna vzajemnost; izenačenje tujcev z domačini. Naš c. p. red je usvojil po vladajočem mnenju v točki 2. § 57. materielno vzajemnost (v enakem primeru!), pri pravici revnih pa formelno vzajemnost. (Dalje prih.)

PO SVETU.

Avstrijska tekstilna industrija se mora boriti s tolikimi prodajnimi težkočami, da bo morala več obratov ustaviti.

Svetovni trg bombaža je bil v drugi polovici aprila v znamenju velikega kolchanja cen. Vzrok so izključno le ugodna poročila o razvoju novega pridelka.

Ureditve mednarodnega zračnega prometa je predmet konference, ki se vrši te dni v Parizu.

Popović, guverner Ogrske Narodne banke, je odpotoval v London, in spravljajo njegovo potovanje v zvezo z ustanovitvijo mednarodne zveze novčnih bank.

Svetovni žitni trg zaznamuje precej mirno tendenco. Vidne zaloge pšenice so dosti večje kot lani ob tem času, v Ameriki primanjkuje skladišnega prostora.

Pogajanja o ustanovitvi mednarodnega gramofonskega trsta se vršijo v Londonu. Zastopana je ameriška Radio Corp., nemško podjetje Polyphon, angleška podjetja itd.

Mednarodni kartel jekla poteče na koncu letošnjega septembra. Na Dunaju bo konferenca 10. junija sklepala o podaljšanju.

Rumunska Narodna banka je zvišala obrestno mero, in sicer kar za dva odstotka, od 6 na 8 odstotkov; lombardno obrestno mero je zvišala od 7 na 9 odstotkov. Dosedanja obrestna mera je bila v veljavi od 4. septembra 1920.

Newyorški borzni krediti so dosegli vsoto 5582 milijonov dolarjev in so za 1251 milijonov večji kot ob istem času lanskega leta.

Uvoz češkoslovaškega blaga v Egipt trpi vsled hude konkurence ameriških izdelkov, ki so za 20 odstotkov cenejši od češkoslovaških.

Mednarodni trg za papirni les postaja zmeraj bolj enoten, in se s prilagoditvijo polagoma dosega stabilizacija cen. To je ugotovila seja češkoslovaških, avstrijskih, poljskih in finskih tozadevnih vodilnih organizacij v Pragi.

Med prvimi producenti cinka je poleg Holandske Indije Bolivija. Beremo, da se vršijo med obojestranskimi zastopniki pogajanja glede ustanovitve kartela ter da so k pristopu povabljeni tudi angleži.

O nemški obrestni meri se širijo poročila, da jo bodo v kratkem zopet zvišali.

Producenti sladkorne pese Nemčije, Francije, Češkoslovaške, Belgije, Anglije, Poljske, Italije, Ogrske, Holandske in Španske se posvetujejo ta teden v Zenevi pri gospodarskem odboru Zveze narodov o akciji za omiljenje sladkorne krize.

Produkcija sladkorja iz pese v Angliji zelo hitro napreduje. Leta 1923 so imeli samo 3 sladkorne tovarne z letno produkcijo 13.200 ton, sedaj jih obratuje 19 in imajo letno produkcijo 195.000 ton.

Češkoslovaška vžigalična družba »Solo« zvišuje delniško glavnico od 26 milijonov Kč na 52 milijonov.

Češkoslovaška kemična industrija je delala lani v nekaterih obratih s 100-odstotno kapaciteto, v drugih zopet samo s 30-odstotno, povprečno pa s 75-odstotno.

Ameriška General Electric je dobila v prvem letošnjem četrtletju za 101.1 milijona dolarjev naročil; v prvem lanskem četrtletju so izkazala naročila z 79.9 milijoni dolarjev, v zadnjem lanskem pa z 88.2.

Tekstilne insolvence se poleg Avstrije javljajo zelo tudi v Nemčiji in v Ogrski.

Zlate zaloge Angleške banke so bile na koncu aprila izkazane s 158.200.000 funti, zlate zaloge Francoske banke pa s 35.700 milijoni frankov.

Nemška državna pošta izkazuje za preteklo poslovno leto prebitok 151 milijonov mark proti 90 milijonom v zadnjem predvojnem letu.

V jugoslovanskih pristaniščih bodo po odredbi finančnega ministra uredili skladišča, ki bodo carine prosta.

Monopol žganja v Nemčiji jamči za vsak liter čistega alkohola povprečno ceno 1.75 marke.

Obvestilo uredništva. Četrtekova številka »Trgovskega lista« radi praznika odpade. Zato izide sobotna številka v povečani izdaji.

Mestne davščine.

Mestni občinski svet ljubljanski je pred kratkim razpravljal o mestnih davščinah in izmed njih deloma preuredil in izpremenil uvoznino in občno trošarino.

Na željo interesentov, da jih podrobno informiramo o izpremembah, priobčujemo v naslednjem celotno tarifo za uvoznino in trošarino.

A. Uvoznina.

ki s mora plačevati po pravilniku o uvoznini na razne vrste blaga po trošarinskih linijah.

Tarifna postavka 1. Alkohol čisti ali oslajeni, odnosno mešan z ingridijencami, parum itd., 1 liter Din 0.20.

T. p. 2. Vino, vinski mošt, sadni mošt, 1 liter Din 0.01.

T. p. 3. Divjačina: 1 komad: a) jelen, srnad, gams, divji prašič, Din 10.—; b) divji zajec, divji petelin, ruševac, fazan, Din 5.—; c) jerebice, kljunači, divji golobi, Din 1.—.

T. p. 4. Domača perutnina (v živem stanju) 1 komad: a) purani, gosi, race, Din 5.—; b) odrasla kokoš, petelin, domači zajec, Din 2.—; c) piščeta, domači golobi, Din 1.—.

T. p. 5. Svila, kožuovina, zlatina, srebrnina ter sploh vsi predmeti iz žlatih kovin, 1 kg Din 10.—.

T. p. 6. Manufaktura, platno, izdelki iz tega blaga, usnje in njega proizvodi, 1 kg Din 0.25.

T. p. 7. a) Keramični izdelki (izvzemši tuzemske peči) 1 kg: steklo in izdelki iz istega, Din 0.20; b) fini porcelan, Din 1.—.

T. p. 8. Lončena in emajl-posoda ter navadni porcelan: a) inozemsko blago, 1 kg Din 0.10; b) tuzemsko blago, 1 kg Din 0.03.

T. p. 9. Papir vseh vrst in izdelki iz istega (izvzemši lepenko): a) iz tuzemstva, 1 kg Din 0.05; b) iz inozemstva, 1 kg Din 0.10.

T. p. 10. Železo in kovine tu- in inozemske (pakno železo, valjanec, tračnice, tračnice, fazonsko železo, žica, žičniki, žebliji, jeklo v polfabrikatu in pločevina vseh vrst): izdelki iz železa za poljedelstvo in stavbe, 1 kg Din 0.01.

T. p. 11. Stroji, strojni izdelki in izdelki iz jekla, 1 kg Din 0.03.

T. p. 12. Južno sadje inozemsko (izvzemši rožice), 1 kg Din 0.03.

T. p. 13. Lesni izdelki (izvzemši stavbeno lesarstvo in mizarstvo): vošeni izdelki, vse inozemsko blago, barve v surovem, suhem in izdelanem stanju, kemijski preparati vseh vrst, rudninska olja, kemične tekočine, bi-jouterija, čokolada, kanditi, izdelki iz sladkorja v mešanem in trdem stanju ter predmeti sedaj veljavne tarifne postavke 2, v kolikor niso v tej tarifi poimenovali imenovan, 1 kg Din 0.03.

T. p. 14. Vseh vrst blago, ki ni navedeno pod tarifnimi postavkami 1.—15. in alkohol, ki se uvaža v prosta skladišča, nad 50 do 500 kg Din 3.—, nad 500 do 1000 kg Din 5.—, nad 1000 do 2000 kg Din 8.—, nad 2000 do 2500 kg Din 12.—, nad 2500 do 3500 kg Din 24.—, od vagona 10.000 kg Din 60.—.

T. p. 15. Predmeti za ljudsko prehrano, v kolikor niso v tej tarifi posebej imenovani, nad 50 do 500 kg Din 1.—, nad 500 do 1000 kilogramov Din 1.50, nad 1000 do 2000 kg Din 2.—, nad 2000 do 2500 kg Din 2.50, nad 2500 do 3500 kg Din 3.—, od vagona 10.000 kilogramov Din 10.—.

T. p. 16. Od avtomobilov, osebnih, tovornih, praznih, če so naloženi, se plačuje od blaga po tar. postavkah 1.—17., Din 10.—.

T. p. 17. Motocikli: a) brez prikolice (od vožnje), Din 2.—; b) s prikolico (od vožnje), Din 4.—. Ako so naloženi, se plača od blaga na isti način kakor pod tarifno postavko 17.

Pripomba: V ostalem ostane besedilo sedaj veljavne tarifne postavke. Uvoznina za pade plačila, ko ista presega začeti Din 0.50. V letu 1929 se uvoznina ne pavšalira pod nebenim pogojem, izvzemši tarifni postavki 16. in 17.

B. Mestna trošarina.

T. p. 1. a) rum, 1 liter alkohola Din 25.—; b) konjak, arak, esenca za punč, rozolja, liker in vse oslajene opojne pijače, 1 liter Din 15.—.

Pripomba: Sem spadajo tudi dišča žganja, parfumi, tinkture, kisove esence in sploh vse one tekočine, mešane z ingridijencami, v katerih je špirit poglavitni sestavni del.

T. p. 2. Špirit in žganje, 1 liter alkohola Din 15.—.

T. p. 3. Denaturirani špirit, pokosti (firneži) in vse vrste mizarških politur, 1 liter Din 3.—.

T. p. 4. Vino v sodih, 1 liter Din 2.—.

Pripomba: Sem spadajo vino, vinski mošt, vinska brozga in medice.

Vino v steklenicah, 1 steklenica Din 10.—.

Pripomba: Postavka za steklenice velja za vse vrste steklenic do 750 kubičnih centimetrov prostornine. Za vsakih nadaljnjih, tudi samo pričetih 750 kubičnih centimetrov prostornine je plačati vnovič Din 10.—. Če se polnijo steklenice v mestu, se plačuje naknadna naklada v izmeri razlike med naklado za vino v steklenicah.

T. p. 5. Sadni mošt, vino iz jagod, malinovec in vsi drugi sadni sok, 1 liter Din 1.—.

T. p. 6. Penina, 1 steklenica Din 30.—.

T. p. 7. Pivo, 1 liter Din 1.—.

T. p. 8. Kis: a) do 3% jakosti, 1 liter Din 0.50; b) nad 3% jakosti, 1 liter Din 2.—.

T. p. 9. Goveda: glava: a) nad 350 kg žive teže Din 25.—; b) od 250 do 350 kg žive teže Din 18.—; c) od 50 do 250 kg žive teže Din 10.—; d) (teleta) do 50 kg ali 45 kg zaklana Din 4.—.

T. p. 10. Ovce: glava: a) ovni, koze, koštruni, jagnjeta in kozlički nad 10 kg v živem stanju ali 8 kg zaklani Din 1.50; b) kozlički in jagnjeta pod 10 kg v živem stanju ali 8 kg zaklani Din 1.20.

T. p. 11. Prašiči: glava: a) odlojčki do 10 kg žive teže ali 8 kg zaklani Din 1.—; b) mladi prašiči od 10 do 60 kg žive teže

ali od 8—45 kg zaklani Din 4.—; c) prašiči od 60 do 100 kg žive teže ali 90 kg zaklani Din 10.—; d) prašiči nad 100 kg žive teže ali 90 kg zaklani Din 15.—.

T. p. 12. Meso: 1 kg: a) surovo vseh vrst Din 2.—; b) nasoljeno, prekajeno in osoljeno meso ter vse vrste mesnih izdelkov Din 0.50.

Pripomba: Od živali, katerim se odvzamejo le posamezni deli, n. pr. glava ali nege, je treba plačati trošarino za delo živali po za to odmerjeni tarifni postavki.

T. p. 13. Ribe: 1 kg: a) polenovka, slaniki in rusi v kis Din 1.—; b) ribe nasoljene, marinirane sardele v olju, polži in žabe Din 2.—; c) vse ostale ribe sladkih in slanih voda, sveže — in raki vseh vrst Din 4.—.

T. p. 14. Sadje: 1 kg: a) sveže sadje, užitne jagode, kostanj in orehi v lupinah, domačega izvora Din 0.30; b) suho sadje, oprazeno, posušeno in vloženo, domačega izvora, jedra, marmelada, kompoti in omake ter rožiči brez razlike na provenienco Din 0.50; c) južno sadje, sveže in suho, kakor citrone, pomaranče, fige, rešiči, rožičeva moka, mandeljni, dateljni, kokosovi orehi Din 1.50; d) rožini vseh vrst Din 2.—.

T. p. 15. 100 kg: a) oves v zrnu, vsa druga zdrobljena zrna za klajo, mešana klaja in tropine Din 5.—; b) seno in slama, otrobi, slama rezanica in steljna slama Din 3.—.

Pripomba: Žito v bilkah se smatra za slamo.

T. p. 16. Moka od žita, krompirja in sočivja

Občni zbor gremija trgovcev v Ribnici.

V nedeljo dne 28. aprila se je vršil v Ribnici občni zbor tamošnjega gremija, ki so ga prav v lepem številu posetili gremijski člani. Zborovanje je otvoril s prisrčnim pozdravom vseh navzočih gremijski načelnik g. Divjak in nato podal sledeče poslovno poročilo:

Gremij je leta 1928 točno izpolnjeval namen, ki mu ga predpisujejo gremijski pravila, odnosno obrtni red, ter je kot stanovska organizacija po možnosti ščitil gospodarske interese svojih članov.

Statistični podatki o poslovnem obsegu so sledeči:

1. Početkom leta je bilo članov: moških 273, ženskih 102, skupaj 375; koncem leta, pa moških 283, ženskih 112, skupaj 395, tedaj jih je prirastlo moških 10, ženskih 10, skupaj 20 članov. Prijav je bilo, tokom leta 38, odjav pa 13, protokoliranih tvrdk imamo 26, neprotokoliranih pa 369.

2. Pomočnikov je: moških 6, ženskih 9, skupaj 15 (leta 1927 14) pri 13 gospodarjih (12 trgovcih z mešanim blagom in 1 trgovcu z leseno robo). Vstopilo jih je tokom leta 5, izstopili so 4, tedaj je prirasel 1.

Vajencev je: moških 8, ženskih 16, skupaj 24 (leta 1927 17) pri 2 učnih gospodarjih, ki sta oba trgovca z mešanim blagom. Število vajencev je prirastlo za 7. Vajenci so v polni oskrbi učnih gospodarjev. Učno dobo je leta 1928 dovršilo 6 vajencev, na novo sprejetih pa je bilo 13. V šolskem letu 1927-1928 niso imeli prilike obiskovati trgovsko ali obrtno-nadaljevalne šole, ker je še ni bilo.

Trgovcev, ki razen domačega osebja ne zaposlujejo nobenih nameščencev, je 367.

3. Konkurz je bil v preteklem letu 1.

4. Zadržna trgovina se giblje v istem obsegu, kakor leta 1928. — V okolišu gremija je 5 konzumnih društev in 1 nabavljalna zadruga. Proti nekaterim konzumnim društvom so bile iznešene pritožbe, da prodajajo blago tudi nečlanom, kakor tudi, da točijo in prodajajo vino, za kar niso upravičene. Čim dobi gremij o tem točne podatke, če bo primerno udeležil na merodajnih mestih.

5. Vložni zapisnik šteje 311 opravičnih števil, ki zadevajo po veliki večini dopise z obrtno oblastjo v Kočevju, glede podelitve in vrnitve obrtnih pravic ter razne pritožbe o neopravičenem trgovanju nečlanov. Veliko je pa spisov Zveze trgovskih gremijev, ki vsebujejo med drugim jako važna navodila glede izvršitve novih zakonov, kakor tudi njih izpremembe. Potrebno bi bilo vsebino teh zvezin okrožnic primernim potom priobčiti prizadetim članom. — Od Zveze smo prejeli 40, od Trgovske zbornice pa 19 dopisov, v katerih so razpravljalna, kakor omenjeno, važna stanovska vprašanja vseh gran trgovstva.

6. Odbor gremija je posredoval v raznih slučajih v zadevah dostave, oziroma naročitve vagonov in zakupa železniških prostorov ter izpremembe voznega reda, v 5 slučajih v zadevi male prodaje soli,

vsake vrste, mleto pšenc, ječmenova in ovseva kaša, ajdova moka in ajdovo pšeno, prosena kaša, skrob, lasni in zobni prašek, kruh in pecivo, nadalje vse vrste lestenin, prepečenca in poprnjaka, 100 kg Din 6.—.

T. p. 17. Riž in sir vseh vrst, 100 kg Din 50.—.

T. p. 18. Svinjska mast, surovo in topljeno maslo, olje vseh vrst (jedilna, zdravilna in rastlinska gorilna olja), vse živalske tolsče v surovem ali topljenem stanju, stearin in stearinove sveče, vosk, parafin in parafinove sveče, voščene sveče in glicerini, 100 kg Din 25.—.

T. p. 19. Milo, navadno, dišeče, oljnato in glicerinovo itd.; lug, soda in pralni prašek, 100 kg Din 50.—.

T. p. 20. Čokolada, kakao in vse kanditno blago, tako tuji kakor domači izdelki, 100 kg Din 300.—.

Tarifi še nista odobreni. Čim jih ministarstvo za finance odobri, se bodo takoj pričelo pobirati uvoznino in trošarino po izpremenjeni tarifi.

Kakor čujemo, je mestni magistrat pred izpremembo zaslišal nekatere interese in njihove predloge in želje tudi deloma upošteval.

V meritnem oziru opozarjamo glede obeh davščin na stališče lokalnih interesentov (Gremija trgovcev v Ljubljani), katero smo priobčili v zadnji številki pod naslovom: »Mestne davščine ljubljanske«.

zlasti preureditve dotičnih zakonskih določil. Stavil je tudi več izpreminjavalnih predlogov glede določil o odpiranju in zapiranju trgovin. Odbor je nadalje deloval za ustanovitev obrtno-nadaljevalne šole, kjer se je s tekočim šolskim letom že pričel pouk, kakor tudi za primerno ureditev učnega načrta meščanske šole. Za obrtno nadaljevalno šolo je votiral prispevek Din 2.000.—.

Za tekoče leto je predvideno razširjenje poslovnega obsega gremija in preureditev poslovanja, zlasti z ozirom na zelo razvijajočo se lesno trgovino v tukajšnjem okolišu. Treba bo trgovstvu z ozirom na novo zakonodajo raznih navodil in nasvetov. Osebito v davčnih zadevah je članstvu tajništvo na razpolago, seveda v kolikor je to skladno z njegovimi posli.

Končno je omeniti, da je v preteklem letu trgovstvo v obče zelo občutilo posledice slabe letine, kar je povzročilo še večje pomanjkanje denarja in kupne moči konsumentov. Upajmo, da se bodo v tekočem letu prilike izboljšale in nedostaki s složnim in smotrnim delom odpravili, ali vsaj omilili. Malenkostna nesoglasja med člani pa naj ne motijo in ovirajo delovanja prekornostne institucije trgovskega gremija. Nasprotno, stremimo le za njegovo izboljšanje in izpolnitev.

Po poročilu g. načelnika je izčrpno poročal o raznih aktualnih trgovskih vprašanjih in delovanju Zveze gremijev njen tajnik g. Podgoršek.

Nato sta bila odobrena računski zaključek za preteklo poslovno dobo in novi proračun, ki pričata, da so gremijske finance v najlepšem redu.

Po izčrpanem dnevnem redu je g. načelnik zaključil lepo uspešni občni zbor s pozivom na vse navzoče, da složno in enotno pospešujejo stremljenja gremija za zboljšanjem položaja našega trgovstva.

Ponudbe in povpraševanja.

Albert R. Danon, Skopje, Passage Aroesti 9, želi stopiti v kupčijske stike s tukajšnjimi tvornicami žameta (Samt; baršun).

Ljudevit Misner, Ogulin, veletrgovina željezom, želi stopiti v stik s tukajšnjimi tvornicami (lesenih) stolov in s tvornicami, ki izdelujejo tehtnice.

Barsotti & Di-Dino, Milano (107), Via Torino N. 34, želi stopiti v stik s tukajšnjimi solidnimi izvoznimi tvrdkami trdega in mehkega lesa.

Francesco Rosmann, Trieste, Cassella Postale 226, želi stopiti v stik s tukajšnjimi izvozniki jaje.

Poštna hranilnica kraljevine Srbov, Hrvatov in Slovencev je uvedla mednarodni virmanski in izplačilni promet s Poljsko preko Poštne hranilnice v Varšavi. Za ta nakazila veljajo isti pogoji kot za nakazila v ostale države. Podrobna pojasnila glede mednarodnega izplačilnega in virmanskega prometa daje brezplačno, po-družnica Poštne hranilnice v Ljubljani.

Ljubljanska borza.

Tečaj 6. maja 1929.	Povprečje Din	Pom. idbe Din
DEVIZE:		
Amsterdam 1 h. gold.	—	22:87
Berlin 1 M.	13 47	13 50
Bruselj 1 belga	—	7:898
Budimpešta 1 pengő	—	9:916
Curib 100 fr.	1094:40	1097:40
Dunaj 1 šiling	7:974	8 004
London 1 funt	—	276 08
Newyork 1 dolar	—	56:78
Paris 100 fr.	—	222:33
Praga 100 kron	167:98	168 78
Trst 100 lir	297 14	298 14

Vrednote: Delnice: a) Denarni zavodi: Celjska posojilnica d. d., Celje, denar 158 dinarjev; Ljubljanska kreditna banka, Ljubljana, denar 123 Din; Prva hrvatska štedionica, Zagreb, denar 850 Din; Kreditni zavod za trgovino in industrijo, Ljubljana, denar 170 Din. b) Industrijska, trgovska in prometna podjetja: Zdrž. pap. Vevče, Gorican in Medvode d. d., Ljubljana, den. 123 Din; »Stavba družba« d. d., Ljubljana, denar 50; »Sešire, tovarna klobukov d. d., Skofja Loka, denar 105 Din; Tvornica za dušik d. d., Ruše, denar 250, blago 260 Din.

Les: Smreka—jelka: Hlodi I., II., monte 260—300 Din; brzojavni drogovi 250—280 dinarjev; bordonali merkantilni 340 do 370 Din; trami merkantilni 290—310; škorete, konične, od 16 cm naprej 620—660 Din; škorete, paralelne, od 16 cm naprej 680 do 720 Din; škorete, podmerne, do 15 cm 520 do 570 Din; deske—plohi, kon., od 16 cm naprej 550—600 Din; deske—plohi, par., od 16 cm naprej 600—630. — Bukev: Deske—plohi, naravni, neobrobjeni 490—510; deske—plohi, naravni, ostrorobi 750—1000 Din; deske—plohi, parjeni, neobrobjeni 650—850; deske—plohi parjeni, ostrorobi, 1000—1250 dinarjev; lestoni 470—520; tavolete 1200 do 1250 Din. — Hrast: Hlodi I., II. 450 do 700 Din; bordonali 1300—1500 Din; deske—plohi, neobrobjeni 1300—1600 Din; deske—plohi, neobrobjeni merkantilni 900 do 1050 Din; deske—plohi, ostrorobi (podnice) 1200—1400 Din; frizi 1050—1250 Din. — Drva: bukova 20—23 Din; hrastova 19—21 dinarjev. — Železniški pragovi: 260 m, 14 × 24, hrastovi 50—68 Din. — Oglice: bukovo za 100 kg 90—95 Din.

Išče se: 1000 m³ škoret, 12 mm, od 15 do 40 cm, 4 m, IV., fco vagon nakl. postaja; trami, 4/5 in 5/6, 4—8 m, fco vagon meja. Žito: Pšenica: bačka: 80 kg, 20% primesi, prompt. dob., mlev. voz., sl. post., plačilo v 30 dneh, 287:50—290; bačka: 80 kg, 2% primesi, mlevska voz., slov. postaja, dobava v maju, plačilo v 30 dneh, 292:50 Din do 295 Din. — Koruza: »la plata«: dobava meseca maja, zacarinjeno, slov. postaja, plačilo v 30 dneh, 315—317:50; »la plata«: dobava junija, zacarinjeno, slov. postaja, plačilo v 30 dneh, 310—312:50; »la plata«: dobava julija, avgust in september, zacarinjeno, slov. postaja, plačilo v 30 dneh, 305—307:50; bačka: času primerno suha, promptna dobava, slov. postaja, plačilo v 30 dneh, 305 do 307:50; bačka: času primerno suha, dobava v maju, slov. postaja, plačilo v 30 dneh, 310—312:50. Ječmen: baranjski, pivovarski, 68/69 kg, 345—347:50; bački, ozimni, 67/68 kg, 330—332:50 Din. — Oves: bački, slovenska post., navadna vozina, 295—297:50. — Moka: pšenična Og: fco Ljubljana, pri odjemu celega vagona plačljivo po prejemu blaga, 410—415 Din.

Tendence: les: čvrsta; deželni pridelki: neizpremenjena.

Zaključki: les: 26 vagonov; deželni pridelki: 1 vagon; drugo: — vagonov.

Industrija.

Diferenca v kartelu bakra. Med člani kartela bakra vlada kaj različno mnenje glede bodoče politike o cenah. Sigurnost, da se razmere zadnjih tednov

ne bodo ponavljale, zahteva zlasti edini pomembni izvenameriški producent, Union Manière du Haut Katanga. Katanga je pokrajina v Kongo v Afriki. V Zedinjenih državah samih pričenjajo uvidevati, da morajo vendarle enkrat resno pričeti s stabilizacijo cen, da trg ne bo trajno trpel. Opozicijske tvrdke svetujejo, naj se dodeli prosti trgovini zopet večji vpliv, kot ga je imela doslej pod režimom kartela. Morda bodo na oblikovanje cen vplivala tudi nova najdišča bakra, o katerih neprestano beremo. Seveda je pa pri vsakem najdišču takoj kartel zraven ter si ga skuša z denarjem osvojiti.

Trgovina.

AKTIVNA RUSKA TRGOVSKA BILANCA.

Po uradnih ruskih podatkih je kazal skupni promet ruske zunanje trgovine v prvi polovici gospodarskega leta 1928-1929 (to je od 1. oktobra 1928 do 31. marca 1929) sledečo sliko: ves promet je znašal 749.4 milijonov rubljev (v isti dobi prejšnjega leta 738.9 milijonov); eksport je znašal 391.6 milj. rubljev (15-odstotni dvig proti prejšnjemu letu), import 357.8 milj. (10-odstotni padec). Aktivni saldo polletne zunanje trgovske bilance znaša torej 33.8 milijonov rubljev, dočim je bil lanski saldo za 56.3 milj. rubljev pasiven. Najbolj se je dvignil izvoz nafte, za 34.3%, in je znašal ves tozadevni promet 53 milijonov rubljev. Zelo je napredoval tudi izvoz lesa, lanu in manganove rude.

Carina.

Začasno znižanje carine za moko v Turčiji. Turška vada je z veljavnostjo do konca meseca avgusta 1929 znižala uvozno carino za moko na 46 piastrov. Po tem terminu ima ministrski svet pravico, da zopet poviša to postavko do 60 piastrov.

Denarstvo.

NEMŠKI KAPITAL V RUMUNJI IN JUGOSLAVIJI.

Beremo: V Jugoslaviji mora stalno in močno prodiranje nemškega kapitala v Rumuniji zbuditi polno zanimanje. To prodiranje je nadaljevanje predvojnega izročila in mu gre sedanja vlada Maniu kar moč na roko. Omenili so, da se bo skoraj gotovo udeležila Dresdenska banka v izdatni meri ustanovitve nove Rumunske Agrarne banke. Sedaj prihaja iz Budimpešte sledeče poročilo: Gospodarski oddelek rumunske vlade je sklenil, da se bo takoj poslužil kredita nemške Državne Kreditne družbe v znesku 125 milijonov mark. Stavi se samo zahteva, da podaljša Nemčija amortizacijsko dobo od 10 na 15 let. Kredit hočejo porabiti večinoma za nakup železniškega materiala, strojev in poljedelskega orodja. Dalje je imenovani oddelek naročil trgovskemu ministru, naj takoj uvede potrebne odredbe za ustanovitev Nemško-rumunske Trgovske zbornice v Bukarešti.

Brazilske papirje padajo. Londonska borza zaznamuje že več dni občutno nazadovanje brazilskih listin. Vzrok velikih prodajnih naročil je pesimistično presojevanje kavnega položaja v Braziliji. Valorizacija kave se more vzdrževati le z velikimi žrtvami. Uradno poročajo, da je bil eksport kave v preteklem letu za 1,250.000 vreč manjši kot v letu 1927. V ravnateljstvu Brazilske državne banke so se izvršile velike spremembe.

TRŽNA POROČILA.

ZANIMIVI PODATKI Z BOMBAŽEVEGA TRGA.

Izgledi novega ameriškega bombaževga pridelka so ugodni, cene zato slabše. Ameriška industrija ostane vele-nakupovalka ameriškega surovega bombaža, Evropa kupi v Ameriki le malo. Veliko več kupuje Evropa v Vzhodni Indiji; kvaliteta indijskega bombaža je v sedanjem glavnem času pridelka dobra, vrhuteja je pa indijski bombaž tudi cenejši kot ameriški. Nemčija razpravlja sedaj o zanimivem načrtu, ki naj zagotovi nemški bombaževi industriji nov temelj za nabavo surovega blaga. Spricho dejstva, da porabijo Zedinjene države svoj pridelok v rastoči meri same (sedaj znaša lastna poraba že več kot polovico pridelka), naj se pospeši z nemško pomočjo pridelovanje bombaža v Južni Ameriki. Zato bi bile potrebne v prvi vrsti železnice, da nam odprejo pot v notranost dežele. Nato je predvidena ustanovitev Mednarodne trgovske družbe. Letošnji argentinski pridelok bo kvantitativno ostal najbrž nespremenjen, kvalitativno bo pa izkazal dobro povprečnost.

Južna Amerika ima za pridelovanje bombaža vse potrebne lastnosti. Bombaž zahteva vlago in vročino, in vse to je v Južni Ameriki podano. Podnebje ob reki Amaconki, Orinoko itd. je približno tako kot ob Gangu in Bramaputri v Indiji, in Indija je med prvimi preskrbovalkami sveta z bombažem. Dežele ob Amaconki in tam okoli imajo največjo gospodarsko bodočnost in bodo mogle nuditi življensko možnost stotinam milijonov ljudi.

SLADKOR.

Dr. Gustav Mikusch ceni s sladkorno peso obdelani prostor v Evropi na 2 milijona 637.000 hektarov, kar pomeni napram lanskemu letu neznamen minus 0.16%, napram letu 1927 pa povišek 4.11%. Produkcijo surovega sladkorja iz sladkorne pese v letu 1928/29 ceni dr. Mikusch na 8.460.000 ton, to je za 5.66 odstotkov več kot v kampanjskem letu 1927/28. Od gornje vsote pride na Rusijo 770.000 hektarov. Lichtova cenitev se z Mikuschevo v glavnem strinja.

BAKER ITD.

Baker je notiral na koncu decembra 74 funtov in 12 šilingov za tono, 18. marca 97 funtov in 11 šilingov, na koncu aprila 75 in 12, se je torej popolnoma približal decembru. Notacija cina je bila 225 funtov 17 šilingov, 223 in 1, 198 in 12; notacija cinka 26:17, 29:0

in 26:15; notacija svinca 22:0, 29:15 in 26:15. Od zadnjega maksima v marcu so padle cene bakra za 25 odstotkov.

Cene živil in industrijskih izdelkov v Avstriji. V Avstriji je obstojala v zadnjih letih stalno velika razlika med veletržnimi cenami za živila in za industrijske izdelke. Če vzamemo za leto 1914 povprečnost 100, je znašala lanska povprečnost za živila 118, za industrijsko blago pa 148, razlika torej 30 točk. V zadnjih mesecih so se pa poljedelski pridelki zelo podražili, industrijsko blago pa pocenilo (zlasti premog, bombaž, konoplja, džuta, kavčuk, petrolej, cin); zato se je spremenilo seveda tudi razmerje v obojestranskih veletržnih cenah. V aprilu je narasel agrarni indeks na 128, industrijski je padel na 145, razlika torej samo še 17. Razliko med obema vrstama imenujemo s tehničkim izrazom »agrarne škarje«.

Mariborsko sejmsko poročilo. Na svinjski sejem dne 3. maja 1929 je bilo pripeljanih 358 svinj. Cene so bile sledeče: Mladi prašiči 5 do 6 tednov stari 125 do 150 Din komad, 7 do 9 tednov stari 225 do 250, 3 do 4 mesece stari 350 do 450, 5 do 7 mesecev stari 480 do 550, 8 do 10 mesecev stari 580 do 750, 1 leto stari 1000 do 1200 Din; 1 kg žive teže 10 do 12:50, mrtve teže 16 do 17 Din. Prodanih je bilo 246 svinj.

DOBAVA, PRODAJA.

Dobave. Gradbeno odeljenje Direkcije državnih železnic v Ljubljani sprejema do 10. maja t. l. ponudbe glede dobave kretniškega hrastovega lesa. — Mašinsko odeljenje Direkcije državnih železnic v Ljubljani sprejema do 16. maja t. l. ponudbe glede dobave 40 ton negašenega apna in 1500 kg mavca. Saobračajno-komercialno odeljenje Direkcije državnih železnic v Ljubljani sprejema do 21. maja t. l. ponudbe glede dobave 15.000 kilogramov dekstrina, 80.000 zvitkov brzojavnih trakov, 7000 kg pisanih in belih cunj za snazjenje in 2500 kg žičnikov. (Pogoji so na vpogled pri posameznih odeljenjih.) Direkcija državnega rudnika Velenje sprejema do 13. maja t. l. ponudbe glede dobave 2000 kg bencina; do 14. maja t. l. glede dobave 1000 kilogramov mila. — Direkcija državnega rudnika Breza sprejema do 16. maja t. l. ponudbe glede dobave kabljev. — Direkcija državnega rudnika Kreka sprejema do 24. maja t. l. ponudbe glede dobave 20 m jeklenih verig in 200 kg Suboks-barve. — Direkcija državnih rudarskih preduzeč v Sarajevu sprejema do 25. maja t. l. ponudbe glede dobave ognjegašnih aparatov (Minimax in Tetra). — Vršili se bosta naslednji ofertalni licitaciji: Dne 15. maja t. l. pri Komandi Pot, divizijske oblasti v Subotici glede dobave 4880 m³ drv. — Dne 25. maja t. l. pri Direkciji državnih železnic v Zagrebu glede dobave 3000 komadov hrastovih pragov. — (Predmetni oglasi z natančnejšimi podatki so v pisarni Zbornice za trgovino, obrt in industrijo v Ljubljani interesentom na vpogled.)

Pozor! Radi prodaje hiše razprodam vse blago kakor: klobuke, čepice, srajce, perilo, ovratnike in manšete, dežnike, telovadne potrebščine, kakor majice, hlače in telov. čevlje od 25 do 35 Din po brezkonkurenčni ceni. Trgovcem z dežele pri večji množini znaten popust. Ne zamudite ugodne prilike.

TRGOVINA „PRI AMERIKANCU“, LJUBLJANA, STARI TRG ŠT. 10

H. SUTTNER
- LJUBLJANA -

Ure, zlatnine in srebrnine

Lastna protokolirana tovarna v Švici

veletrgovina

A. Šarabon

Telefon 2666 v Ljubljani Telefon 2666 priporočila

špecerijsko blago, raznovrstno žganje, moko in deželne pridelke, raznovrstno rudninsko vodo. — Lastna pražarna za kavo in mlina za dišave z električnim obratom Ceniki na razpolago

Veletrgovina kolonijalne in špecerijske robe

IVAN JELAČIN
LJUBLJANA

ZALOGA sveže pražene kave, mletih dišav in rudninske vode.

Točna in solidna postrežba!

Zahtevajte cenik!

Knjige, časopise, račune, vizitke, etikete, memorande, kuverte, tabele, lepake, naročilnice v blokli s poljubnim številom listov, cenike in tudi vse druge tiskovine dobavlja hitro in po zmernih cenah

TISKARNA MERKUR

LJUBLJANA
GREGORČIČEVA 23
TELEFON 2552

Lastna knjigovoznica
Za večja naročila zahtevajte proračune!